Nr 14

Finansutskottets betänkande i anledning av motion om införande av tvåkalenderårsperiod för statsbudgeten.

I motionen 1973:5 av herr förste vice talmannen Bengtson (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning om införande av tvåkalenderårsperiod för statsbudgeten i enlighet med vad i motionen anförts.

I motionen anförs att för att få till stånd en tillfredsställande arbetsordning för riksdagen är det inte tillräckligt med endast justeringar av den nuvarande ordningen. En radikal omläggning av riksdagsarbetet till tvåkalenderår-budget och -riksdag skulle på ett genomgripande sätt skapa de bästa förutsättningarna för ett rationellt riksdagsarbete. Kalenderåren är ingalunda fastlåsta perioder för t. ex. budget- och riksdagsarbete. På många områden har man gått ifrån den strikta kalenderårsprincipen. Avtalen på avtalsmarknaden träffas numera på två eller tre år. Det finns enligt motionärens uppfattning ingen som helst anledning att binda riksbudgetåret vid kalenderårslängd. Det skulle vara betydligt bättre om riksbudgetåret finge en längd av två kalenderår. Större stabilitet skulle uppnås i landets ekonomiska liv och en stor arbetsbesparing skulle uppstå hos ämbetsverk, i departementen och i riksdagen. Ämbetsverken skulle endast behöva avlämna petita vartannat år, departementen endast framlägga budget vartannat år och riksdagsarbetet delas upp över en längre period. Om en tvåkalenderår-budget och -riksdag tillämpades skulle första vårriksdagen under en sådan period helt kunna ägna sig åt budgetarbetet och nästa års riksdag skulle på så sätt endast behöva arbeta med lagstiftningsarbete, beslut om utredningar och andra frågor icke berörande budgetarbetet.

En reform av skisserat slag fordrar enligt motionären ett mycket omfattande utredningsarbete. En parlamentarisk utredning med biträde av expertgrupper bör därför tillsättas för att närmare förbereda frågan.

Utskottet. Frågan om budgetperiodens längd har på senare tid utretts och övervägts av två utredningar, grundlagberedningen, som behandlat problemet i sitt betänkande om ny regeringsform och ny riksdagsordning (SOU 1972:15) och budgetutredningen, som redovisat sina överväganden och preliminära förslag i rapporten Reformerat budgetsystem.

Grundlagberedningen föreslår att det i regeringsformens kapitel om finansmakten (8 kap. 3 §) slås fast att riksdagen årligen fastställer statsbudget för det närmast följande budgetåret. När särskilda skäl föranleder det, får dock enligt förslaget riksdagen fastställa statsbudget för annan tid.

Budgetutredningen konstaterar i sin rapport (s. 17) att budgetbesluten är kortsiktiga i den bemärkelsen att de i princip avser ett budgetår i sänder. Utredningen föreslår ingen ändring härvidlag.

Båda utredningarna understryker det angelägna i att riksdagen erhåller insyn i den fleråriga planering som i alltmer ökad omfattning tjänar som underlag för de årliga budgetförslagen.

Utskottet sympatiserar med motionärens strävan att undvika forcering och minska arbetstopparna i riksdagsarbetet. Samtidigt torde det stå klart att frågan om budgetperiodens längd måste bedömas även från andra synpunkter, främst konstitutionella, ekonomisk/politiska och allmänt budgettekniska. Motionären berör själv en viktig konstitutionell aspekt när han påpekar att man i sammanhanget också måste ta hänsyn till valperioderna som f. n. endast omfattar tre år.

Riksdagen kommer under våren att ta ställning till förslag till ny grundlag och ny riksdagsordning och därvid bl. a. också till de bestämmelser som skall reglera budgetperiodens längd. Med hänsyn härtill och till det omfattande utredningsarbete och den utförliga remissbehandling, som föregått dessa förslag, synes det knappast nödvändigt med en ytterligare utredning om budgetperiodens längd. Utskottet kan därför ej tillstyrka motionärens yrkande.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:5.

Stockholm den 20 mars 1973

På finansutskottets vägnar
SVEN EKSTRÖM

Närvarande: herrar Ekström (s), Löfgren (fp), Kristiansson i Harplinge (c), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Larsson i Karlskoga (s), Åsling (c), Jansson (s), Möller (fp), Josefsson i Halmstad (s), Fågelsbo (c), Arne Pettersson i Malmö (s), Brundin (m), Gadd (s) och Fridolfsson i Stockholm (m).